

DOI: 10.32347/2786-7269.2026.16.538-553

УДК 330.3

к.е.н., доцент **Іванова Т.М.**,
ivanova.tm@knuba.edu.ua, ORCID: 0000-0001-8883-7881,
к.е.н., доцент **Мостовенко О.О.**,
mostovenko.oo@knuba.edu.ua, ORCID: 0009-0009-1632-3510,
Київський національний університет будівництва і архітектури

ESG ІНВЕСТУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ

Розкрито еволюцію концепції ESG-інвестування від ідей соціально відповідального інвестування другої половини ХХ століття до формування глобальних стандартів відповідального фінансування. Висвітлено ключові етапи трансформації ESG-підходу, зокрема формування міжнародних принципів відповідального інвестування та сучасну тенденцію до перетворення ESG на системоутворюючий елемент глобальних інвестиційних стратегій.

Обґрунтовано, що традиційні фінансові моделі, орієнтовані переважно на показники прибутковості, ліквідності та рентабельності, не забезпечують повноцінної оцінки довгострокових ризиків і стійкості бізнес-моделей. Посилення кліматичних змін, соціальної нерівності, регуляторного тиску та зростання ролі нематеріальних активів актуалізують необхідність інтеграції нефінансових критеріїв у процес інвестиційного аналізу.

Досліджено канали впливу ESG-практик на фінансові результати компаній, серед яких підвищення операційної ефективності, удосконалення ризик-менеджменту, стимулювання інноваційної активності та зниження вартості капіталу. Системне впровадження ESG-принципів сприяє формуванню довгострокової економічної цінності, зміцненню конкурентоспроможності та підвищенню інвестиційної привабливості бізнесу.

Зазначено, що впровадження принципів сталого фінансування в програми відбудови України створює можливості для формування «зеленої» моделі економічного зростання, узгодженої з європейськими стандартами та цілями кліматичної нейтральності.

Проаналізовано нормативно-правові ініціативи щодо гармонізації національної системи звітності зі сталого розвитку з європейськими стандартами, роль Національного банку України у впровадженні політики сталого фінансування та розвиток ринку «зелених» облигацій. Визначено вплив міжнародних фінансових організацій на поширення екологічних і соціальних стандартів у вітчизняному корпоративному секторі.

Обґрунтовано, що в умовах повномасштабної війни та повоєнної відбудови інтеграція ESG-принципів набуває стратегічного значення як інструмент структурної модернізації економіки, підвищення довіри міжнародних інвесторів та забезпечення довгострокової стійкості фінансової системи. Зроблено висновок, що ESG-інвестування формує нову парадигму інвестиційного процесу, орієнтовану на поєднання економічної ефективності, соціальної відповідальності та екологічної збалансованості розвитку.

Ключові слова: ESG-інвестування; інноваційний розвиток; інвестиційні рішення; зелені облігації; інтелектуальний капітал; нефінансова звітність.

Постановка проблеми.

Трансформація глобальної економіки, загострення екологічних і соціальних викликів та необхідність повоєнної відбудови України потребує переосмислення інвестиційних підходів з позицій довгострокової стійкості. Для нашої країни проблема формування ефективної моделі фінансування відбудови поєднується з потребою структурної модернізації економіки, активізації інноваційної діяльності та нарощення інтелектуального капіталу. У цьому контексті ESG інвестування виступає як системний механізм поєднання економічної доцільності з екологічною відповідальністю, соціальною орієнтованістю та високими стандартами корпоративного управління. Його імплементація створює передумови для залучення довгострокового капіталу, підвищення інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств і забезпечення сталого розвитку в умовах відбудови.

Сучасні підходи до трактування ESG інвестування розглядає його як інструмент управління ризиками, підвищення конкурентоспроможності та формування довгострокової вартості бізнесу. При цьому підході ESG-фактори інтегруються у стратегічне планування, систему корпоративного управління, оцінювання інноваційного потенціалу та розвиток інтелектуального капіталу. Екологічний компонент охоплює питання декарбонізації, енергоефективності та раціонального використання ресурсів; соціальний – розвиток людського капіталу, безпеку праці та взаємодію зі стейкхолдерами; управлінський – прозорість, підзвітність і якість менеджменту. ESG інвестування трансформується у комплексну фінансово-економічну модель, яка забезпечує узгодження інтересів інвесторів, держави та суспільства і виступає одним із ключових драйверів інноваційного сталого розвитку та ефективної відбудови економіки.

Аналіз останніх досліджень.

Дослідженню сутності, еволюції та сучасного стану ESG інвестування приділяли увагу багато зарубіжних науковців, серед яких можна виділити А.

Бассена, Т. Буша, Р. Фрімена, а також українських дослідників, Є. Буряка, Д. Дяковського, А. Камінського, А. Чорновола та інших. Проте питання впливу ESG факторів на інвестиційні стратегії вітчизняної економіки в умовах сучасних викликів та використання ESG інвестування як інструменту сталого розвитку в процесі відбудови України потребують подальшого дослідження та удосконалення.

Метою статті є дослідження сучасного стану ESG інвестування як інструменту забезпечення сталого розвитку та повоєнної відбудови економіки України, визначення основних викликів та пріоритетних напрямів реалізації стратегії інноваційного розвитку економіки з урахуванням ESG інвестування в процесі відбудови.

Виклад основного матеріалу.

У сучасних умовах відбувається переосмислення традиційних підходів до оцінювання інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання. Класичні моделі, що ґрунтувалися переважно на аналізі фінансових показників прибутковості, ліквідності та рентабельності, дедалі частіше виявляються недостатніми для комплексної оцінки довгострокових ризиків і перспектив розвитку компаній. Посилення кліматичних змін, соціальної нерівності, регуляторного тиску та зростання ролі нематеріальних активів зумовлюють необхідність інтеграції нефінансових критеріїв у процес прийняття інвестиційних рішень.

У цьому контексті формується та активно поширюється концепція ESG-інвестування, яка передбачає врахування екологічних, соціальних та управлінських чинників поряд із традиційними фінансовими індикаторами. Такий підхід орієнтований не лише на максимізацію короткострокового прибутку, а й на створення довгострокової вартості бізнесу, мінімізацію системних ризиків і забезпечення стійкості до зовнішніх шоків. Інтеграція ESG-критеріїв дозволяє інвесторам глибше оцінити якість корпоративного управління, рівень прозорості діяльності, ефективність екологічної політики, розвиток інтелектуального капіталу та здатність компанії адаптуватися до змін зовнішнього середовища.

З огляду на це, ESG-інвестування розглядається як інструмент стратегічного управління ризиками та конкурентоспроможністю. Компанії, які системно впроваджують принципи екологічної відповідальності, соціальної інклюзивності та ефективного корпоративного управління, демонструють вищий рівень довіри з боку інвесторів, кредиторів і стейкхолдерів, позитивно впливає на їхню ринкову капіталізацію та інвестиційну привабливість. В сучасних умовах задоволення потреб інвесторів ESG-підхід трансформує

інвестиційний процес із суто фінансового аналізу у комплексну оцінку стійкості бізнес-моделі.

Водночас сама ідея відповідального інвестування не є принципово новою. Історично її витoki пов'язані з розвитком концепції соціально відповідального інвестування, яка сформувалася у другій половині ХХ століття, коли інвестори почали враховувати етичні та суспільні критерії під час формування інвестиційних портфелів. Вони застосовували принципи негативного відбору, виключаючи з портфелів компанії, діяльність яких суперечила моральним чи екологічним стандартам. Подальший розвиток цієї парадигми був пов'язаний із розширенням підходів до інтеграції нефінансових критеріїв у процес прийняття інвестиційних рішень.

Важливою подією стало оприлюднення у 2004 році звіту за підтримки уряду Швейцарії та близько двох десятків провідних фінансових установ «Who Cares Wins» за ініціативи United Nations, у якому вперше було системно обґрунтовано доцільність врахування екологічних, соціальних та управлінських факторів у фінансовому аналізі. Інвесторам варто враховувати не тільки фінансові показники, а й вплив бізнесу на суспільство, довкілля та внутрішню політику управління компаніями [1].

Подальшого інституційного розвитку концепція набула із запровадженням у 2006 році Принципів відповідального інвестування під егідою United Nations Principles for Responsible Investment [2], які сприяли поширенню стандартів відповідального інвестування на глобальному рівні.

Починаючи з 2020-х років, розвиток ESG-інвестування набув якісно нового характеру, що свідчить про його трансформацію в системоутворюючий елемент глобальних інвестиційних стратегій. Якщо на попередніх етапах ESG-підхід сприймався переважно як додатковий критерій оцінювання або репутаційна складова, то в сучасних умовах він інтегрується у базові механізми розподілу капіталу провідними фінансовими інституціями. Найбільші міжнародні інвестори здійснюють перегляд портфельних стратегій із урахуванням критеріїв сталості, кліматичних ризиків, соціальної відповідальності та якості корпоративного управління, що свідчить про зміщення акцентів від короткострокової прибутковості до довгострокової стійкості бізнес-моделей.

Особливо показовим став 2020 рік, коли спостерігалось різке зростання обсягів активів, інтегрованих за ESG-принципами: їхній сукупний обсяг фактично подвоївся, досягнувши 7,2 трлн доларів США порівняно з 3 трлн доларів роком раніше [3]. Така динаміка свідчить не лише про кількісне розширення ринку, а й про стратегічну зміну парадигми інвестування. ESG

поступово перестає розглядатися як добровільна «найкраща практика» та набуває статусу нового стандарту функціонування фінансових ринків.

У 2024–2025 роках зазначені тенденції зберігаються та посилюються, зокрема, обсяг ринку «зелених» облігацій у 2024 році перевищив 1,2 трлн доларів США, а сегмент перехідних облігацій продемонстрував приріст на 60% [4]. Одночасно зростає увага інвесторів до нових викликів цифрової трансформації: понад 65 % великих інституційних інвесторів враховують етичні аспекти застосування штучного інтелекту як складову ESG-аналізу. Водночас очікується подальша інституціоналізація стандартів сталого розкриття інформації, оскільки низка держав планує імплементацію глобальних вимог до нефінансової звітності, розроблених International Sustainability Standards Board. За таких умов інвестори дедалі активніше вимагають від компаній конкретних, вимірюваних результатів у сфері екологічної, соціальної та управлінської відповідальності [4].

З позицій міжнародних фінансових інституцій ESG-інвестування трактується як інтеграція екологічних, соціальних та управлінських факторів у процес інвестиційного аналізу та прийняття рішень з метою підвищення якості управління ризиками та забезпечення стійких довгострокових фінансових результатів. International Finance Corporation визначає ESG як системний підхід до врахування нефінансових чинників, що мають потенційний вплив на вартість активів і стабільність інвестиційних портфелів [5].

Водночас структура ESG не має остаточно усталеної та універсальної таксономії. За методологічними підходами CFA Institute, екологічні, соціальні та управлінські фактори є взаємопов'язаними та часто перетинаються між собою, що ускладнює їх чітке розмежування. Наприклад, питання кліматичної стратегії може одночасно мати екологічний, соціальний і управлінський вимір. Така міждисциплінарність зумовлює необхідність комплексного підходу до оцінювання ESG-показників та їх інтеграції у систему стратегічного управління компанією.

До основних переваг ESG підходу, які визначають його провідну роль у відбудові та подальшому сталому розвитку економіки України можна віднести забезпечення відновлення екології, поліпшення соціального добробуту населення, удосконалення управління та забезпечення прозорості діяльності, репутаційні переваги, підвищення привабливості для іноземних інвесторів, поліпшення інвестиційного клімату, конкурентоспроможності, диференціація інвестиційних продуктів тощо [6].

Вплив ESG-практик на фінансові результати підприємств реалізується через низку взаємопов'язаних каналів, серед яких ключове місце посідає підвищення операційної ефективності. Інтеграція екологічних та управлінських

стандартів у виробничі й логістичні процеси сприяє оптимізації витрат, раціоналізації ланцюгів постачання та зниженню ресурсомісткості діяльності. За результатами аналітичних досліджень заходи з підвищення ресурсоефективності можуть забезпечувати зростання операційного прибутку підприємств до 60 % за рахунок скорочення витрат на енергоспоживання, водопостачання та управління відходами [7]. Показовим є досвід американської корпорації, яка внаслідок реалізації програми запобігання забрудненню досягла кумулятивної економії понад 2 млрд доларів США, яка передбачала модернізацію продуктової лінійки та вдосконалення виробничих процесів з метою мінімізації викидів і раціоналізації використання ресурсів, що підтверджує економічну доцільність екологічних ініціатив.

Наступним важливим каналом впливу ESG-факторів є вдосконалення системи управління ризиками. Інтеграція екологічних, соціальних і управлінських критеріїв у стратегічне планування дозволяє мінімізувати ризики судових позовів, екологічних санкцій, регуляторних обмежень та репутаційних втрат [7]. Підприємства, що системно імплементують ESG-принципи, формують позитивний корпоративний імідж, підвищують рівень довіри стейкхолдерів та зміцнюють здатність залучати й утримувати висококваліфікований персонал, інвесторів і споживачів. ESG-підхід виступає інструментом превентивного управління нефінансовими ризиками, що безпосередньо впливають на фінансову стабільність.

Ще одним каналом впливу виступає активізація інноваційного потенціалу підприємств. Орієнтація на принципи сталого розвитку стимулює розроблення нових екологічно безпечних продуктів і послуг, удосконалення бізнес-моделей та освоєння нових сегментів ринку. За оцінками експертів понад 70 % споживачів готові сплачувати цінову премію до 5 % за екологічно чисту продукцію за умови збереження її функціональних характеристик, що сприяє створенню додаткових стимулів для інноваційної діяльності та формування конкурентних переваг на основі сталих рішень [7].

Окремим напрямом впливу ESG-факторів є покращення доступу до капіталу. Компанії з високими ESG-рейтингами, як правило, характеризуються нижчою вартістю залучення фінансових ресурсів. Згідно з аналітичними даними, на розвинених ринках середньозважена вартість капіталу для компаній із високими ESG-оцінками становить близько 6,2 %, тоді як для підприємств із низькими показниками – 6,6 %, причому на ринках, що розвиваються, цей розрив є ще більш відчутним [7]. Крім того, глобальний обсяг активів під управлінням із урахуванням ESG-критеріїв демонструє стійку тенденцію до зростання – з 35 трлн. дол. у 2020 році до більш ніж 50 трлн. дол. у 2025 р. [8,

9], що розширює можливості залучення інвестицій для відповідальних компаній.

Узагальнюючи, можна констатувати, що інтеграція ESG-факторів у діяльність підприємств сприяє підвищенню операційної ефективності, удосконаленню управління ризиками, стимулюванню інноваційної активності та зниженню вартості капіталу. Сукупний ефект зазначених чинників забезпечує покращення фінансових результатів у довгостроковій перспективі, посилення конкурентоспроможності та формування стійкої економічної цінності як для бізнесу, так і для суспільства загалом.

Впровадження принципів ESG в Україні перебуває на етапі активної інституціоналізації, про що свідчить прийняття стратегічних нормативно-правових актів та формуванням комплексної державної політики у сфері сталого фінансування. Важливим кроком у цьому напрямі стало затвердження 18 жовтня 2024 року Кабінетом Міністрів України Стратегії впровадження звітності зі сталого розвитку для підприємств [10]. Документ визначає дві ключові стратегічні цілі: гармонізацію національної системи звітності зі сталого розвитку з вимогами European Sustainability Reporting Standards та запровадження механізмів незалежного нефінансового аудиту відповідної звітності [11].

Прийняття зазначеної Стратегії засвідчує прагнення України інтегруватися до європейського регуляторного простору у сфері сталого розвитку та корпоративної прозорості [12]. Очікується, що до 2030 року національна система нефінансової звітності досягне рівня, сумісного з нормативними вимогами Європейського Союзу, що сприятиме підвищенню довіри інвесторів, розширенню доступу до міжнародного капіталу та імплементації цілей сталого розвитку у практику функціонування підприємств.

Інституційне закріплення ESG-підходів в українському правовому полі розпочалося ще у 2020 році, зокрема, оновлений Кодекс корпоративного управління передбачив рекомендації щодо розкриття інформації про екологічні, соціальні та управлінські аспекти діяльності компаній, що стало першим кроком до формалізації нефінансової звітності [11]. Подальшого розвитку ці процеси набули у зв'язку з реформуванням системи фінансового нагляду.

З 1 липня 2020 року Національний банк України набув статусу регулятора ринку небанківських фінансових послуг, що забезпечило концентрацію наглядових функцій у межах єдиного органу. Відтоді регулятор здійснює контроль не лише за банківським сектором, а й за діяльністю страхових компаній, лізингових організацій, кредитних спілок, ломбардів та інших фінансових установ. Така інституційна консолідація створила передумови для

системного впровадження принципів сталого фінансування у всіх сегментах фінансового ринку [14].

У 2021 році Національний банк України спільно з International Finance Corporation презентував стратегічне бачення розвитку сталої фінансової системи в Україні. У межах Політики розвитку сталого фінансування до 2025 року визначено чотири пріоритетні напрями діяльності: інтеграцію ESG-факторів у діяльність фінансових установ; включення екологічних і соціальних ризиків до загальної системи ризик-менеджменту; запровадження процедур оцінювання та відбору проєктів з урахуванням їх внеску у сталий розвиток; а також забезпечення обов'язкового розкриття інформації щодо сталого характеру діяльності з подальшим наглядом з боку регулятора [14]. Зазначена політика спрямована на формування цілісної концепції сталого фінансування, адаптованої до міжнародних стандартів, а також на поетапну трансформацію банківського та небанківського секторів з урахуванням екологічних і соціальних викликів. У довгостроковій перспективі це має забезпечити підвищення прозорості фінансової системи, посилення її стійкості та зміцнення фінансової стабільності держави в умовах структурної модернізації економіки.

Національна економічна стратегія до 2030 року, схвалена у березні 2021 р. Кабінетом Міністрів, задекларувала намір нашої країни стати кліматично нейтральною не пізніше 2060 року, для чого потрібні щорічні капітальні інвестиції в розмірі приблизно 10 млрд.євро. або приблизно 100 млрд.євро до 2030 року [14].

З метою оцінювання рівня інтеграції принципів ESG у практику корпоративного управління в Україні у 2020 році було розроблено Індекс ESG-прозорості українських компаній, який спрямований на вимірювання рівня розкриття нефінансової інформації за екологічними, соціальними та управлінськими критеріями, та дозволяє здійснювати порівняльний аналіз корпоративної звітності та визначати ступінь відповідності компаній сучасним стандартам сталого розвитку.

Ініціаторами дослідження виступили Професійна асоціація корпоративного управління спільно з Центром «Розвиток корпоративної соціальної відповідальності» за підтримки Center for International Private Enterprise. У межах дослідження було проаналізовано діяльність 56 компаній, з яких 50 належали до найбільших платників податків в Україні, що забезпечило репрезентативність вибірки та можливість оцінювання практик ESG-розкриття у провідних суб'єктів господарювання [13].

Результати дослідження засвідчили, що станом на 2020 рік середній рівень розкриття інформації, пов'язаної з ESG-факторами, становив близько 30 %. Водночас компанії, які увійшли до десятки лідерів рейтингу, продемонстрували

суттєво вищий рівень прозорості – понад 60 %, що свідчить про наявність диференціації у підходах до впровадження принципів сталого розвитку.

Аналіз структури розкриття інформації показав, що найчастіше компанії оприлюднюють загальні відомості про свою діяльність, екологічні ініціативи та взаємодію з місцевими громадами. Натомість питання дотримання прав людини, відповідальності у ланцюгах постачання, а також ролі органів управління у формуванні та реалізації ESG-стратегії висвітлюються значно рідше, що вказує на наявність потенціалу для подальшого вдосконалення корпоративної прозорості.

Цікавим є те, що серед десяти компаній із найвищим рівнем ESG-прозорості порівну представлені державні та приватні підприємства, що свідчить про поступове формування культури нефінансової звітності незалежно від форми власності та підвищення значущості ESG-підходів у різних секторах національної економіки.

Слід зазначити, що Індекс ESG-прозорості українських компаній, який був започаткований у 2020 році, у подальші роки не розраховувався через комплекс об'єктивних чинників, зокрема, глобальними наслідками пандемії COVID-19, яка спричинила перегляд пріоритетів аналітичних центрів та донорських організацій, а також повномасштабною збройною агресією російської федерації проти України, яка істотно трансформувала бізнес-середовище та обумовила перерозподіл фінансових і організаційних ресурсів на невідкладні потреби.

Сучасний етап впровадження ESG-принципів в Україні характеризується низкою специфічних особливостей. По-перше, суттєвий вплив на національне регуляторне поле здійснює європейське законодавство у сфері сталого розвитку. Починаючи з 2025 року, компанії, пов'язані з ринками Європейського Союзу, зобов'язані оприлюднювати звітність щодо екологічного, соціального та управлінського впливу відповідно до нових вимог ЄС [15]. Це стосується й українських суб'єктів господарювання, які мають материнські структури в країнах ЄС, розміщують цінні папери на європейських біржах або здійснюють значну частку діяльності на ринках Союзу. Таким чином, навіть за відсутності формального членства в ЄС український бізнес інтегрується у європейський простір регулювання сталості.

По-друге, ключову роль у просуванні ESG-підходів відіграє фінансовий сектор, насамперед Національний банк та комерційні банки України. Регулятором розроблено стратегічні документи та дорожню карту щодо інтеграції екологічних і соціальних ризиків у систему банківського нагляду [15]. Передбачено обов'язкове врахування ESG-факторів у процесах кредитування та оцінювання інвестиційних проєктів, що фактично означає переорієнтацію фінансових потоків з урахуванням впливу бізнесу на довкілля

та суспільство. Водночас для невеликих банків і фінансових установ імплементація принципів сталого фінансування є більш складною з огляду на необхідність створення відповідної аналітичної інфраструктури, запровадження нових методик оцінювання клієнтів та удосконалення систем управління ризиками [16]. Це зумовлює потребу в методичній підтримці та поетапному впровадженні стандартів.

Значний вплив на розвиток ESG в Україні здійснюють міжнародні фінансові організації, зокрема Світовий банк, Європейський банк реконструкції та розвитку та International Finance Corporation, які дедалі частіше пов'язують надання фінансування з дотриманням компаніями екологічних і соціальних стандартів [17, 18]. У цьому контексті ESG-підхід стає не лише інструментом підвищення репутації, а й необхідною умовою залучення інвестиційних ресурсів та участі у проєктах відбудови.

Розвиток «зеленого» інвестування в Україні активізувався також унаслідок удосконалення законодавчої бази, яке передбачило запровадження «зелених» облигацій як окремого виду цінних паперів, призначених для фінансування екологічних проєктів. Практичним підтвердженням ефективності цих змін стало розміщення у 2021 році «зелених» облигацій компанією НЕК «Укренерго» на Лондонській фондовій біржі із залученням 825 млн доларів США строком на п'ять років [19]. Високий попит з боку міжнародних інвесторів засвідчив потенціал українських емітентів у сегменті сталого фінансування.

Повномасштабна війна суттєво вплинула на екологічну, соціальну та економічну складові сталого розвитку. Воєнні дії призвели до руйнування інфраструктури, зростання екологічних ризиків, масової міграції населення, підвищення рівня безробіття та інфляційного тиску. У цих умовах пріоритети державної політики частково змістилися з екологічної складової на соціальні аспекти сталого розвитку, зокрема підтримку населення та забезпечення базових умов життєдіяльності. Водночас послаблення екологічного контролю на окремих промислових об'єктах створює додаткові загрози для довкілля та потребує посилення інституційної спроможності у повоєнний період.

Україна демонструє поступовий прогрес у сфері впровадження принципів ESG-інвестування, водночас зберігаючи значний потенціал для розвитку «зелених» інвестицій, зокрема у галузях відновлюваної енергетики та екологічних технологій. Активізація інвестиційної діяльності у зазначених сферах здатна забезпечити не лише модернізацію енергетичного сектору, а й створення нових робочих місць, зниження антропогенного навантаження на довкілля та посилення конкурентних позицій України на міжнародних ринках капіталу.

Збройна агресія проти України спричинила масштабні руйнування інфраструктури та суттєві економічні втрати. Водночас процес повоєнної відбудови відкриває можливості для структурної трансформації економіки на засадах інновацій та сталого розвитку. У цьому контексті особливої актуальності набувають інструменти сталого фінансування, зокрема «зелені» облігації, які можуть стати ефективним механізмом акумулювання фінансових ресурсів для реалізації проєктів екологічної модернізації та енергоефективності.

Підвищення ефективності реалізації ESG-інвестування як інструменту сталого розвитку в Україні потребує комплексного підходу. По-перше, ключовою передумовою є формування сприятливого бізнес-середовища та зростання рівня довіри до державних інститутів, яке передбачає забезпечення стабільного економічного зростання, удосконалення інвестиційного клімату через гарантування захисту прав інвесторів і мінімізацію адміністративних бар'єрів, оптимізацію податкового навантаження, а також послідовність і прозорість державної політики. Важливе значення набувають судова реформа та впровадження системних антикорупційних заходів, які сприятимуть підвищенню інституційної спроможності держави та довіри з боку внутрішніх і зовнішніх інвесторів.

По-друге, суттєвим чинником розвитку ESG-інвестування є активізація бізнес-інвестицій та розбудова вітчизняного повноцінного фондового ринку, який наразі перебуває на етапі становлення, що зумовлено недосконалістю регуляторного середовища та низьким рівнем обізнаності потенційних учасників. Розвиток інфраструктури ринку капіталу створить передумови для впровадження нових фінансових інструментів, зокрема «зелених» облігацій, а також стимулюватиме інтеграцію ESG-критеріїв у процес прийняття інвестиційних рішень.

По-третє, отримання у 2022 році Україною статусу кандидата на членство в Європейському Союзі відкриває додаткові можливості для гармонізації національного законодавства з європейськими стандартами у сфері сталого фінансування. Адаптація нормативно-правової бази до вимог ЄС сприятиме підвищенню прозорості, передбачуваності регуляторного середовища та інтеграції України до європейського фінансового простору.

По-четверте, важливою є чітка інституціоналізація ролі національних фінансових установ у розвитку сталого фінансування. Національний банк України може здійснювати «озеленення» власних операцій, розширюючи інвестиції у сталі фінансові інструменти; здійснювати моніторинг і аналітичний супровід ринку сталого фінансування; виступати каталізатором підвищення стійкості фінансової системи через відповідну регуляторну політику; а також

стимулювати комерційні банки до розширення довгострокового кредитування проєктів, що відповідають принципам сталого розвитку.

Висновки.

Проведене дослідження дає підстави стверджувати, ESG-інвестування в Україні поступово трансформується з концептуальної моделі у практичний інструмент забезпечення сталого розвитку. Попри наявні інституційні та економічні виклики, країна має значний потенціал для масштабування сталих фінансових практик, особливо в контексті повоєнної відбудови та європейської інтеграції. Реалізація комплексних реформ, розвиток ринку капіталу та активна участь державних фінансових інституцій створять підґрунтя для формування ефективної екосистеми ESG-інвестування, здатної забезпечити довгострокове економічне зростання, соціальну стабільність і екологічну безпеку.

Список використаних джерел

1. Кранц Т. Історія ESG: подорож до сталого інвестування. URL: <https://www.ibm.com/blog/environmental-social-and-governance-history/>
2. Аналіз ESG стандартів: рекомендації для українського бізнесу. (2024). URL: <https://gto.dixigroup.org/en/assets/images/files/GTO%20-%20Аналіз%20ESG%20стандартів%202-10.pdf>
3. Основні тенденції сталого інвестування та ESG для сектору видобутку у 2025 році. URL: <https://socialbusiness.com.ua/content/klyuchovi-trendi-stalogo-investuvannya-ta-esg-dlya-dobuvnoyi-galuzi-u-2025-roci/>
4. Соколенко А. (2025). Світ на порозі змін: чи варто продовжувати впровадження ESG?. *Економічна правда*. URL: <https://epravda.com.ua/svit/svit-na-porozi-zmin-chi-varto-prodovzhuvati-vprovadzhennya-esg-803320>
5. IFC відіграє ключову роль у підвищенні стандартів для бізнесу, орієнтованого на сталий розвиток. URL: <https://www.ifc.org/en/what-we-do/sector-expertise/sustainability/policies-and-standards#sustainabilityframework>
6. Дяковський Д.А. (2024). ESG-інвестування у відбудову економіки України: перспективи, переваги і слабкі сторони. *Наукові записки НаУКМА, Економічні науки*, 9 (1), 40-45.
7. Lodh A. (2020). ESG and the cost of capital. Powering better investment decisions. URL: <https://www.msci.com/www/blog-posts/esg-and-the-cost-of-capital/0172651358>
8. Apergis, N., Poufinas, T., & Antonopoulos, A. (2022). ESG scores and cost of debt. *Energy Economics*, 112. URL: <https://doi.org/10.1016/j.eneco.2022.106186>
9. ESG Investing Market Size (2024-2030). Market Research Reports & Consulting. Grand View Research, Inc. URL: <https://www.grandviewresearch.com/industry-analysis/esg-investing-market-repor>

10. Стратегія запровадження підприємствами звітності із сталого розвитку: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.10.2024 р. №1015-р. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1015-2024- %D1%80#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1015-2024-%D1%80#Text)
11. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30.09.2019 р. №722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>
12. Олійник М. (2024). Світові принципи ESG вже в Україні: що це означає для бізнесу. URL: <https://interfax.com.ua/news/blog/1027682.html>
13. Саприкіна М., Хонц Е., Окунєв О. Індекс ESG прозорості компаній України 2020. URL: <https://index.cgpa.com.ua/>
14. Політика щодо розвитку сталого фінансування на період до 2025 року. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Policy_rozvytok-stalogo-finansuvannja_2025.pdf?v=4
15. Управління ESG ризиками в банках: особливості регулювання в Україні та Європі (2024). URL: <https://fintechinsider.com.ua/upravlinnya-esg-ryzykam-y-v-bankah-osoblyvosti-regulyuvannya-v-ukrayini-ta-yevropi/>
16. Наумов С. (2024). Що таке ESG і чому цей термін критично важливий для майбутньої відбудови України? *Економічна правда*. URL: <https://pravda.com.ua/columns/2024/06/03/714596/>
17. Коновальченко А. (2024). Як інноваційні підходи до ESG допомагають відновленню України. URL: <https://pravda.com.ua/columns/2024/01/15/708751/>
18. Макаренко О. (2023). ESG та сталий розвиток для бізнесу під час війни. URL: <https://kpmg.com/ua/uk/blogs/home/posts/2023/02/esg-ta-stalyy-rozvytok-dlya-biznesu-pid-chas-viyny.html>
19. «Зелені» облігації сталого розвитку 2028. Укренерго. URL: https://ua.energy/pro_kompaniyu/dlya-investoriv/yevroobligatsiyi-2026/

PhD of Economic Sciences, Associate Professor **Tetiana Ivanova**,
PhD of Economic Sciences, Associate Professor **Oleksii Mostovenko**,
Kyiv National University of Construction and Architecture

ESG INVESTMENT AS A TOOL FOR ENSURING SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND POST-WAR RECONSTRUCTION OF UKRAINE

The article reveals the evolution of the concept of ESG-investing from the ideas of socially responsible investing of the second half of the 20th century to the formation of global standards of responsible financing. The key stages of the transformation of the ESG-approach are highlighted, in particular the formation of international principles of responsible investment and the current trend towards transforming ESG into a system-forming element of global investment strategies.

It is substantiated that traditional financial models, focused mainly on indicators of profitability, liquidity and profitability, do not provide a full assessment of long-term risks and sustainability of business models. The intensification of climate change, social inequality, regulatory pressure and the growth of the role of intangible assets actualize the need to integrate non-financial criteria into the investment analysis process.

The channels of influence of ESG-practices on the financial results of companies are investigated, including increasing operational efficiency, improving risk management, stimulating innovative activity and reducing the cost of capital. Systematic implementation of ESG principles contributes to the formation of long-term economic value, strengthening competitiveness and increasing the investment attractiveness of business.

It is noted that the implementation of sustainable financing principles in Ukraine's reconstruction programs creates opportunities for the formation of a "green" model of economic growth, consistent with European standards and climate neutrality goals.

Regulatory and legal initiatives to harmonize the national sustainable development reporting system with European standards, the role of the National Bank of Ukraine in implementing a sustainable financing policy and the development of the "green" bond market are analyzed. The influence of international financial organizations on the spread of environmental and social standards in the domestic corporate sector is determined.

It is substantiated that in conditions of full-scale war and post-war reconstruction, the integration of ESG principles acquires strategic importance as a tool for structural modernization of the economy, increasing the trust of international investors and ensuring the long-term stability of the financial system. It is concluded that ESG investing forms a new paradigm of the investment process, focused on combining economic efficiency, social responsibility and ecological balance of development.

Keywords: ESG investing; innovative development; investment solutions; green bonds; intellectual capital; non-financial reporting.

REFERENCES:

1. Krants T. Istoriiia ESG: podorozh do staloho investuvannia [History of ESG: A Journey to Sustainable Investing]. URL: <https://www.ibm.com/blog/environmental-social-and-governance-history/> {in Ukrainian}
2. Analiz ESG standartiv: rekomendatsii dlia ukraïnskoho biznesu. (2024). [Analysis of ESG Standards: Recommendations for Ukrainian Business]. URL:

[https://gto.dixigroup.org/en/assets/images/files/GTO%20-](https://gto.dixigroup.org/en/assets/images/files/GTO%20-%20Analiz%20ESG%20standartiv%202-10.pdf)

[%20Analiz%20ESG%20standartiv%202-10.pdf](https://gto.dixigroup.org/en/assets/images/files/GTO%20-%20Analiz%20ESG%20standartiv%202-10.pdf) {in Ukrainian}

3. Osnovni tendentsii staloho investuvannia ta ESG dlia sektoru vydobutku u 2025 rotsi [Key Trends in Sustainable Investing and ESG for the Mining Sector in 2025]. URL: <https://socialbusiness.com.ua/content/klyuchovi-trendi-stalogo-investuvannya-ta-esg-dlya-dobuvnoyi-galuzi-u-2025-roci/> {in Ukrainian}

4. Sokolenko, A. (2025). Svit na porozi zmin: chy varto prodovzhuvaty vprovadzhennia ESG? [The World on the Threshold of Change: Should We Continue to Implement ESG?] *Ekonomichna pravda – Economic Truth*. URL: <https://epravda.com.ua/svit/svit-na-porozi-zmin-chi-varto-prodovzhuvati-vprovadzhennya-esg-803320> {in Ukrainian}

5. IFC vidihraie kliuchovu rol u pidvyshchenni standartiv dlia biznesu, oriientovanoho na stalyy rozvytok [IFC plays a key role in raising standards for businesses focused on sustainable development]. URL: <https://www.ifc.org/en/what-we-do/sector-expertise/sustainability/policies-and-standards#sustainabilityframework> {in Ukrainian}

6. Diakovskiy, D.A. (2024). ESG-investuvannia u vidbudovu ekonomiky Ukrainy: perspektyvy, perevahy i slabki storony [ESG-investing in the reconstruction of the economy of Ukraine: prospects, advantages and weaknesses]. *Naukovi zapysky NaUKMA, Ekonomichni nauky – Naukovy zapiski NaUKMA, Economic Sciences*, 9 (1), 40-45 {in Ukrainian}

7. Lodh, A. (2020). ESG and the cost of capital. Powering better investment decisions. URL: <https://www.msci.com/www/blog-posts/esg-and-the-cost-of-capital/0172651358> {in English}

8. Apergis, N., Poufinas, T., & Antonopoulos, A. (2022). ESG scores and cost of debt. *Energy Economics*, 112. URL: <https://doi.org/10.1016/j.eneco.2022.106186> {in English}

9. ESG Investing Market Size (2024-2030). Market Research Reports & Consulting. Grand View Research, Inc. URL: <https://www.grandviewresearch.com/industry-analysis/esg-investing-market-repor> {in English}

10. Stratehiia zaprovadzhennia pidpriemstvamy zvitnosti iz staloho rozvytku: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy [Strategy for the introduction of sustainable development reporting by enterprises: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine] 18.10.2024 r. №1015-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1015-2024-%D1%80#Text> {in Ukrainian}

11. Pro Tsili staloho rozvytku Ukrainy na period do 2030 roku: Ukaz Prezydenta Ukrainy [On the Sustainable Development Goals of Ukraine for the

period until 2030: Decree of the President of Ukraine] 30.09.2019 r. №722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text> {in Ukrainian}

12. Oliinyk, M. (2024). Svitovi pryntsypy ESG vzhe v Ukraini: shcho tse oznachaie dla biznesu [Global ESG principles already in Ukraine: what does it mean for business.]. URL: <https://interfax.com.ua/news/blog/1027682.html> {in Ukrainian}

13. Saprykina, M., Khonts, E., & Okuniev, O. Indeks ESG prozorosti kompanii Ukrainy 2020 [ESG Transparency Index of Ukrainian Companies 2020]. URL: <https://index.cgpa.com.ua/> {in Ukrainian}

14. Polityka shchodo rozvytku staloho finansuvannia na period do 2025 roku [Policy on the Development of Sustainable Finance for the Period Until 2025]. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Policy_rozvytok-stalogo-finansuvannja_2025.pdf?v=4 {in Ukrainian}

15. Upravlinnia ESG ryzykamy v bankakh: osoblyvosti rehuliuвання v Ukraini ta Yevropi (2024) [ESG Risk Management in Banks: Regulatory Features in Ukraine and Europe]. URL: <https://fintechinsider.com.ua/upravlinnya-esg-ryzykamy-v-bankah-osoblyvosti-regulyuvannya-v-ukrayini-ta-jevropi/> {in Ukrainian}

16. Naumov, S. (2024). Shcho take ESG i chomu tsei termin krytychno vazhlyvyi dla maibutnoi vidbudovy Ukrainy? [What is ESG and why is this term critically important for the future reconstruction of Ukraine?] *Ekonomichna pravda – Economic Truth*. URL: <https://epravda.com.ua/columns/2024/06/03/714596/> {in Ukrainian}

17. Konovalchenko, A. (2024). Yak innovatsiini pidkhody do ESG dopomahaiut vidnovlenniu Ukrainy [How Innovative Approaches to ESG Help Ukraine's Recovery]. URL: <https://epravda.com.ua/columns/2024/01/15/708751/> {in Ukrainian}

18. Makarenko, O. (2023). ESG ta stalyy rozvytok dla biznesu pid chas viiny [ESG and sustainable development for business during war]. URL: <https://kpmg.com/ua/uk/blogs/home/posts/2023/02/esg-ta-stalyy-rozvytok-dlya-biznesu-pid-chas-viyny.html> {in Ukrainian}

19. «Zeleni» oblihotsii staloho rozvytku 2028. Ukrenerho [“Green” sustainable development bonds 2028. Ukrenergo]. URL: https://ua.energy/pro_kompaniyu/dlya-investoriv/jevroobligatsiyi-2026/ {in Ukrainian}